

Inleiding

In de aanvang van 2022 hadden we nog te maken met de bewegingsbeperkingen vanwege Corona. Tijdens de ALV hebben we Marcel Oolbekkink als voorzitter gekozen. Half mei kregen we het bericht dat Carlo Ensing in het ziekenhuis was opgenomen en na een kort ziekbed kregen we een bericht van zijn overlijden. Carlo was een betrokken bestuurslid en wist zijn enthousiasme op anderen over te brengen. De deelnemers aan de herfstwandeling in 2021 zullen hem herinneren als paddenstoelenkenner. In het bestuur verloren we een ervaren IVN-bestuurder. Ook oud-(bestuurs-) lid Loek Pasman is afgelopen jaar overleden en daar heeft het bestuur ook aandacht aan besteed.

In 2022 hebben we ook gevierd, dat onze afdeling 70 jaar bestaat. We zijn gestart met het uitdelen van een setje IVN Aa en Hunze kaarten met foto's van de werkgroep activiteiten. Vervolgens kregen alle leden de gelegenheid om mee te gaan op een boottocht naar de Engelsmanplaat in de Waddenzee. Een onvergetelijke ervaring. Verder heeft Henny Leijtens een aantal speciale nieuwsbrieven gemaakt, waardoor alle geledingen van de vereniging even in het zonnetje zijn gezet. Op 5 november 2022 is een werkochtend georganiseerd op Jonkersheide. Dit was aangekondigd als publieksactiviteit in het kader van het jubileum, maar helaas kwam daar niemand van buiten de vereniging op af. Wel waren er veel trouwe leden, die de handen uit de mouwen staken. Tot slot is er een aanzet gemaakt voor een artikel over 70 jaar 'IVN Gieten eo'. voor het 'Erfdeel', tijdschrift van de 'Historische Vereniging Gieten'.

Bestuur

Bestuurssamenstelling:

Voorzitter	Marcel Oolbekkink
Secretaris	Charles Houx
Penningmeester	Clara Lamein
Lid tot 22 mei 2022	Carlo Ensing

Bestuursvergaderingen

Het bestuur is 8 keer bijeen geweest.

De werkzaamheden bestonden onder andere uit:

1. Behandeling ingekomen stukken
2. Accepteren van nieuwe leden
3. Bewaken financiën
4. Activiteiten van werkgroepen bespreken
5. Uitvoeren privacy-beleid en beleid veilig IVN (VOG en vertrouwenspersoon)
6. De externe contacten met de IVN-regio Noord en andere afdelingen.
7. Activering bestaande leden en werving nieuwe leden. Hiertoe is door de voorzitter de expeditie 'Nieuwe gezichten' van IVN-landelijk gevolgd.

De externe communicatie werd in 2022 verzorgd door vier leden: Marcel Oolbekkink is actief op Instagram en heeft een groeiend aantal volgers. Marianne van Mansom bedient de Schakel, en met Geert Koster verzorgt zij de inhoud van de website, Bert Hof is webmaster en Henny Leijtens is redacteur van onze digitale nieuwsbrief. Jolijt Dijkstra meldt onze afdelingsactiviteiten op Facebook.

Vragen, die bij het bestuur binnen komen en niet door haar kunnen worden beantwoord, worden doorgaans naar de coördinator van een werkgroep doorgestuurd.

Ledenbestand

Op 31 december 2022 had de afdeling in totaal 112 leden en 14 donateurs:

1	Leden	71
2	Huisgenootleden	23
3	Jeugdleden	2
4	'Amsterdam' leden	15
5	Gastleden	1
6	Donateurs	14

Er kwamen 9 nieuwe leden bij onze afdeling: 5 gewone leden, 3 huisgenootleden en 1 'Amsterdam' lid. 5 leden hebben opgezegd.

Uitvoering privacybeleid

IVN Aa en Hunze respecteert ieders persoonlijke levenssfeer. De persoonsgegevens worden daarom met de grootst mogelijke zorgvuldigheid en vertrouwelijkheid behandeld en beveiligd. We houden ons hierbij aan de Algemene Verordening Gegevensbescherming. IVN Aa en Hunze verwerkt in het kader van haar dienstverlening persoonsgegevens van leden en van deelnemers aan activiteiten / cursussen, online promoties, evenementen en acties. Voor het privacybeleid op de eigen afdelingswebsite pagina's, de social media en de wandel app verwijzen we naar die desbetreffende privacy en "cookie" verklaringen. IVN Aa en Hunze heeft geen Functionaris Gegevensbescherming (FG), maar we helpen je graag met eventuele vragen.

Over 2022 zijn er geen meldingen met betrekking tot privacy gevoelige incidenten bij het bestuur binnen gekomen.

Marcel Oolbekkink

Dag van het Nationaal Park

In heel Europa werd op 24 mei 2022 de Dag van het Nationaal Park georganiseerd. De IVN afdelingen Aa en Hunze en Assen waren uitgenodigd deel te nemen aan de presentatie van het Nationaal Park Drentsche Aa. Op deze warme en zonnige zaterdag hebben tal van natuurorganisaties zich gepresenteerd en informatie gegeven over de Drentse Aa. Mede dankzij - de opgezette dieren, een testtafel om de invloed van de stijgende zeespiegel in Nederland te laten zien en andere actieve spellen voor circa 60 bezoekers - was het een erg leuke dag.

Marcel Oolbekkink

Pilot "Expeditie Nieuwe gezichten"

In het najaar van 2022 heb ik deelgenomen aan een pilot "Expeditie Nieuwe gezichten" georganiseerd door het landelijke IVN. Die had hiervoor specialisten ingehuurd om ons te helpen bij het activeren van bestaande leden, als ook het aantrekken van nieuwe leden. Effectief hiervoor twee zaterdagen elkaar daadwerkelijk spreken en daartussen door elke twee weken op een avond online over de voortgang gesproken. De expeditie werd erg enthousiast gebracht. Met spelletjes en gedragspsychologische aspecten. Goed duidelijk werd het verschil in benadering tussen de landelijke IVN, de IVN afdelingen in de grote steden en de IVN afdeling - zoals de onze - in het buitengebied. Als IVN Aa en Hunze, hebben wij toch vaak bijeenkomsten voor eigen leden en minder deelname van nieuwsgierige plaatsgenoten. Het waren boeiende bijeenkomsten, maar heeft helaas niet voldoende geleid tot nieuwe leden of activeren van andere leden voor een bestuursfunctie of andere actieve functie.

Marcel Oolbekkink

IVN Nederland:

De Drentse afdelingen werden in 2022 tot december niet de Landelijke Raad vertegenwoordigd. Grietje Loof van de afdeling Hoogeveen is vanaf december 2022 de vertegenwoordiger van de Drentse afdelingen.

Een belangrijk onderwerp op landelijk niveau is het samengaan van de vrijwilligersvereniging met de beroepsorganisatie en het inhoud geven aan 1IVN. Er is onder de IVN afdelingen een enquête gehouden en er is een bestuurdersconferentie georganiseerd. Vele van de daar besproken punten worden door het landelijk bestuur opgepakt en uitgewerkt. Zo is een verdere uitwerking gemaakt van het functioneren van de vereniging en de beroepsorganisatie als onderdeel daarvan.

Verder wordt gezocht naar meer samenwerking tussen de landelijke organisatie met haar publiekscampagnes en de lokale verenigingen. Afstemming van jaarprogramma's biedt de verenigingen de mogelijkheid om mee te liften met de landelijke publicaties.

IVN Regio Drenthe:

De IVN Regiodag van 22 maart 2022 is bezocht door Marcel Oolbekkink, Clara Lamein en Carlo Ensing. De IVN Regiodag in oktober is bezocht door Clara Lamein en ging over de nieuwe Natuurgidsenopleiding, een Drentse terugkomdag voor natuurgidsen om onderlinge contacten te verstevigen en nieuwe vormen van overleg op provinciaal niveau. Dit jaar is Henny Greven vertrokken als vrijwilligersconsulent bij IVN-Noord en opgevolgd door Linda Prosé.

Stichting IVN Zomerweek

Deze stichting organiseert al 37 jaar zomerkampen voor IVN'ers, elk jaar in een andere provincie. In 2023 wordt de Zomerweek gehouden in Gieterveen. Daarom zijn IVN Aa en Hunze, IVN Borger-Odoorn en een aantal andere organisaties gevraagd om mee te helpen een interessant programma te bedenken en te helpen met de uitvoering. Marga Hospers en Charles Houx vertegenwoordigen onze afdeling hierin.

Gemeente Aa en Hunze

Er is geen regulier overleg geweest met de gemeente. Wel zijn we als afdeling betrokken bij het opstellen van een Beheersplan Zwanemeerbos. Nico Lamein, Lambertus Slatius en Charles Houx vertegenwoordigden onze vereniging

Werkgroepen IVN Aa en Hunze

De programmacommissie

Ook in 2022 konden we niet starten in januari in verband met de corona.

Zondag 27 februari:

Op deze dag werd de uitgestelde Nieuwjaarswandeling gehouden. Marga Hospers had de natuurgidsenopleiding gedaan in coronatijd en kon eindelijk aan de slag. Zij nam ons mee naar de Duunsche Landen en de grootste uitblazingskom van Drenthe met een doorsnede van bijna een kilometer (Aardkundig Monument). Boeiend en spannend, zo ook de beversporen en de pootafdrukken van otters bij de Hunze. Een prima opkomst: 27 deelnemers.

Aansluitend was de lunch in café 't Keerpunt in Spijkerboor : 25 deelnemers (deels dezelfde als bij de wandeling)

Vanwege het jubileumjaar zijn de lezingen en excursies rond en in overleg met onze werkgroepen gekozen. Onder andere de Vlinderkamp, De Havik en de lezing over de wilde bij in de tuin. De lezing over de boerenlandvogels houden we nog te goed.

Donderdag 31 maart:

Lezing over de adders door Dick van Dorp. 13 mensen, 11 leden en 2 niet-leden.

Aansluitend zou er een excursie zijn in begin april: maar het was te koud toen en dan is er geen adder te zien. Plan is om de excursie in april 2023 te houden.

Zondag 10 april:

Vogelexcursie door Jos Bredek bij het Zandgat Homan Free: 23 deelnemers, waarvan 6 niet-leden.

Zondag 8 mei:

Open dag op de Vlinderkamp. Rondleiding door leden van de werkgroep. Wim Hadderingh stond er met de winkel met boeken, zoekplaten, fluitjes enz. Zo'n 26 bezoekers.

Donderdag 6 oktober:

Lezing over de Havik, door Willem van Maanen. In Café De Grutter, Annen. 38 bezoekers, waarvan 18 leden.

Zondag 9 oktober:

Herfstwandeling met Charles en Marianne: 7 leden.

Donderdag 10 november:

Stephan Pronk en Marije Veenstra van Landschapsbeheer Drenthe over de wilde bij en met tips voor tuinieren. De lezing vond plaats in De Woudstee, bij het Boomkroonpad. 32 deelnemers: 19 leden, 13 niet leden + een baby!

Zondag 13 november:

Excursie op Jonkersheide, onder leiding van Nico Lamein en Lambertus Slatius van de werkgroep natuurbeheer. Zij vertelden over de cultuurhistorische en natuurwaarden van het gebied. Er is een fragment van de Luchtenburgerweg als ingesleten zandpad te zien. Er werd gewezen op diverse boom- en struiksoorten aan de hand van bladeren en takken. En natuurlijk vertelden zij over het onderhoud van het heideterrein, waar regelmatig IVN-vrijwilligers boompjes uitgraven en de Amerikaanse vogelkers beteugelen. 22 deelnemers, waarvan 11 leden.

Woensdag 30 november:

Een informatieve avond in de bibliotheek te Gieten over natuureducatie en – activiteiten voor jongeren. Met een demonstratie van Jörgen de Bruin (IVN Noord) over de wijze waarop hij docenten in het basisonderwijs instrueert om natuureducatie te kunnen geven. Dit in het kader van het Gemeentelijk Scholennetwerk.

Chris Wierenga van Biblionet Drenthe sprak over acties door de bibliotheek gericht op natuureducatie. De bib leent rugzakjes van ROEG met buiten-opdrachten uit aan individuen en groepen. In 2022 is de tuin van de bibliotheek opnieuw ingericht. Kinderen van de Openbare Basisschool Gieten hebben en onderhouden er een moestuin. Met behulp van ons lid Marie-Claire Neesen is door jongeren een bijenhotel gemaakt. Verder zijn er nestkasten opgehangen en er is een voorleeshoek gemaakt.

7 deelnemers, waarvan 6 leden.

Nieuwsbrief

In 2022 is de maandelijkse nieuwsbrief 10 keer verstuurd naar 132 ontvangers (leden, donateurs en geïnteresseerden). Daarnaast zijn er 9 specials verzonden waarin elke keer een werkgroep in de schijnwerpers is gezet. In de maanden juni en juli is geen brief verstuurd vanwege de vakantie en het ontbreken van activiteiten.

De resultaten van de nieuwsbrief in 2022 zijn als volgt:

Alle ontvangers accepteren de nieuwsbrief, waarvan 2/3 de afbeeldingen openen. De brief wordt door 80% van de leden gelezen en ongeveer 20,5% klikt op een link. De special werden met belangstelling gelezen.

De websites van Floron, Sovon, KNNV, Natuur en Milieu, IVN landelijk en IVN Borger Odoorn worden graag bekeken, naast die van de gemeente, provincie en artikels over natuurfotografie.

Leden die hun lidmaatschap beëindigden zijn uit de verzendlijst verwijderd.

Als u nieuws heeft, dat voor allen interessant is, kan dat naar de secretaris worden gestuurd. Kopij die in de tweede week van de maand naar de secretaris is gestuurd, komt in de eerstvolgende brief. Later ontvangen nieuws wordt een maand later verwerkt.

Henny Leijtens

Jeugd

Er zijn in 2022 geen specifieke jeugdactiviteiten vanuit de afdeling georganiseerd. Jörgen de Bruin bedient de basisscholen middels instructie van de groepsleerkrachten. Voor het geven van de natuurlessen kunnen zij gebruikmaken van materialen uit het provinciaal IVN-depot. Clara Lamein en Charles Houx hebben een groep van 15 leerlingen van het Nassau College in Gieten op sleeptouw genomen in het Zwanemeer. Het thema bodemdierjes kwam niet zo goed uit de verf vanwege de droge bodem. Maar voor sommige leerlingen was zo'n middag toch een kleine feestje.

Educatie

In 2021 is er door de afdeling geen specifieke cursus georganiseerd.

Boerenlandvogels

In het jaar 2022 hebben we 81 nesten kunnen beschermen, vergelijkbaar met voorgaande jaren.

Opvallend is de vermindering van het aantal scholeksters. Die schijnen de voorkeur te geven aan grinddaken op industrieterreinen. De predatie kwam dit jaar uit op 14 % wat landelijk gezien gunstig is.

Dat het aanbrengen van stokjes bevorderlijk is voor predatie lijkt te berusten op onderzoek in gebieden met weiland terwijl wij op bouwland zoeken.

Als een stuk land in het voorjaar nog braak ligt en we weten dat er aardappels op komen, dan doen we vaak een mandje onder het nest, zodat de boer rechtuit kan werken. Dat een Kievit dat geen bezwaar vindt zie je op de foto. Een ei is half uit.

Er doen 25 vrijwilligers mee in drie groepen.

Jan Oosterveen

Natuurwerkdagen 2022

De werkzaamheden, die we in de natuur doen, verdelen we over de Vlinderkamp en Jonkersheide. Verder zijn we door bewoners van de Eexterkoele gevraagd om hun van advies te voorzien betreffende het bij-vriendelijk maken van de omgeving rondom een waterplas.

Jonkersheide

Dit jaar hebben we de werkzaamheden afgerond waar we in het jaarverslag van 2021 melding van deden. Nabij het zandgat hebben we de laatste opslag van Amerikaanse vogelkers, eiken en dergelijke verwijderd. Wat is blijven staan heeft nu voldoende licht om door te groeien naar volwassen struiken. Wat er nu nog staat zijn onder andere lijsterbes, vogelkers, hulst en vuilboom.

Op 5 november, tijdens de Nationale Natuurwerkdag, zijn we aan de noordzijde van Jonkersheide aan het werk geweest. Met een opkomst van 14 personen konden we tevreden zijn. In het gebied waren we een paar jaren geleden al aan het werk geweest tijdens NL-Doet. Destijds hebben we een deel van de stuiken uitgegraven, maar ook afgeknipt. Het afknippen van stuiken bleek een verkeerde keuze te zijn geweest. Ze waren alweer 2 tot 2,5 meter gegroeid. Rest ons dus niets anders dan het uitgraven van de opslag.

Als positief nieuws valt te vermelden, dat het gedeelte van de heide waarin we met een zogenaamde sinusbaan (zigzag) de heide hebben verwijderd, als geslaagd kunnen beschouwen. Er staan al weer jonge heideplanten en het IJslands mos groeit behoorlijk.

Vlinderkamp

Hier doen we in het najaar het jaarlijkse maaionderhoud van 2/3 deel van het terrein. Verder hebben we gekeken waar we een andere plaats kunnen creëren voor graafbijen. Het zand dat voor de muur ligt, voldoet niet aan de gestelde eisen, daar er niet voldoende leem in zit.

Het is de bedoeling dat we achter de poel een verhoging opwerpen om daar graafgelegenheid te maken. Hiervoor moeten we behoorlijk wat braamstruiken verwijderen. Dit is toch al wenselijk vanwege de behoorlijke toename. Het verder opruimen van bramen staat daarom hoog op de werkljst.

De maaierwerkzaamheden die de gemeente Aa en Hunze voor ons doet, zijn uitgebreid met het pad dat voor de hulststrook langs loopt. (foto L. Slatius)

Eexterkoele

Tijdens de Open Dag van 7 mei op de Vlinderkamp werden we benaderd door een bewoner van het bungalowpark Eexterkoele. We hebben hem geïnformeerd over het bouwen van een bijenhotel en wanden voor graafbijen. Daarna hebben we twee keer overleg gehad ter plaatse, omtrent de inrichting van het terrein. Hiervoor is een beplantingstekening gemaakt en is hun een lijst met bes-dragende struiken aangereikt met de benodigde uitleg.

Nico Lamein en Lambertus Slatius

Vlinders

Vaak horen we geluiden van mensen die denken dat het behoorlijk goed gaat met de vlinders. Zij gaan dan vaak af op de hoeveelheid dagpauwogen die op hun vlinderstruik zitten. De aantallen kleine vossen en de paar distelvlinders worden dan vaak vergeten. In het veld valt het fors tegen!

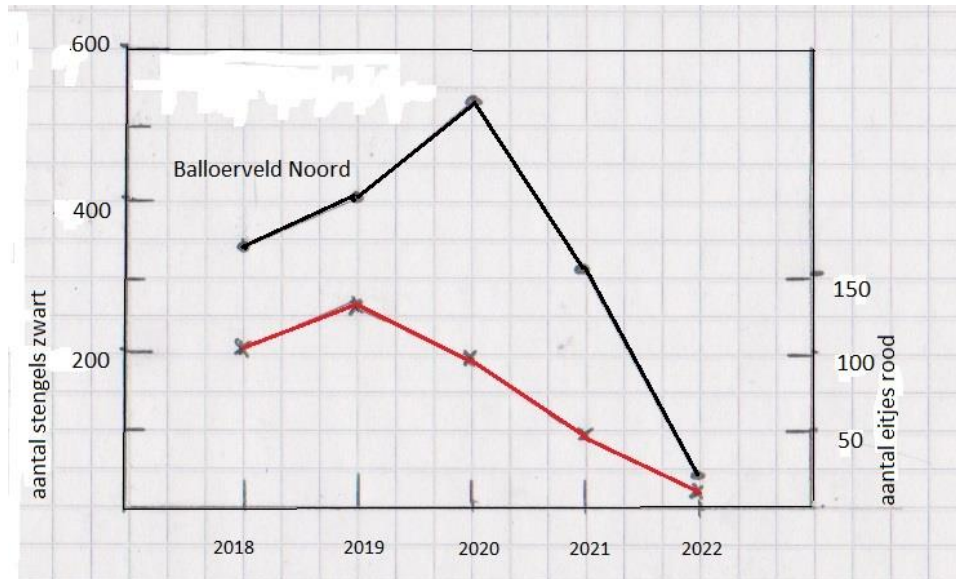
Op internet kwam ik de volgende noodkreet tegen van Chris van Swaay (Vlinderstichting): 'Winnaars en verliezers'

2022 was het slechtste jaar sinds 1990 voor de kleine vuurvlinder, en een van de slechtste voor koevinkje, argusvlinder, zwartsprietdikkopje, landkaartje, grote parelmoervlinder, groot dikkopje, duinparelmoervlinder, bruine eikenpage, gentiaanblauwtje, kleine heivlinder, veenbesblauwtje en veenbesparelmoervlinder. Maar het was ook een slecht jaar voor de habitatrictlijnsoorten donker pimpernelblauwtje en grote vuurvlinder. 2022 was juist een van de beste jaren voor kleine ijsvogelvlinder, bont zandoogje, keizersmantel, grote vos en iepenpage, allemaal bosvlinders. Ook klaverblauwtje en oranje luzernevlinder werden lokaal veel gezien.

Weer verloren we populaties van het gentiaanblauwtje. Hoeveel zijn er nog over tien jaar?
Lambertus Slatius

Gentiaanblauwtjes

De laatste zin zet je toch wel aan het denken, want op het Balloërveld zijn de hoeveelheden stengels en eitjes fors achteruitgaan. Hier is al jaren niet gemaaid en zodoende staat het gras tot aan je knien. Dan wordt het een heel gevecht voor de klokjesgentiaan om boven het gras uit te komen. Wat verder van invloed is, is de kou in het voorjaar, met het gevolg dat de vlinders er eerder zijn dan de bloemen. De onderstaande afbeelding geeft de achteruitgang duidelijk te zien.

Op het Eexterveld zijn de getallen nog acceptabel voor plot 11. Als je alle getallen van vlinders, stengels en eitjes op een rij zet kun je daar geen duidelijke conclusie uittrekken. We hadden bij plot 11, Westerholt, in 2021; 16 vlinders met 293 eitjes. Dit jaar, 2022; 10 vlinders met 455 eitjes. Er zit dus geen verband in.

Bij plot 3 achter op het veld richting Anderen zien we een duidelijk verschil in aantallen. Dit kan mede worden veroorzaakt door het hoge gras. Daar zag je de getallen erg onderuitgaan. In het najaar van 2019 was daar gemaaid. Het jaar erna (2020) was het aantal stengels fors toegenomen, namelijk 614 met 65 eitjes. Dit jaar met het hoge gras beduidend minder 9 stengels met 58 eitjes. Het aantal vlinders die er vlogen was constant.

Rupsenecologie Bargerveen

Landschapsbeheer Drenthe is vorig jaar begonnen om aandacht te vestigen op de bescherming van de kwetsbare heide- en veenvlinders in Drenthe. Zij kregen van de provincie Drenthe er de financiële middelen voor. Dit project heeft als doel om samen met terreinbeheerders, overheden, onderzoekers, vrijwilligers en andere betrokkenen te komen tot beschermings- en herstelmaatregelen. Vorig jaar in Ruinen waren de leefomstandigheden en mieren van de gentiaanblauwtjes het onderwerp.

Vrijdag 22 juli 2022 zijn we met vier leden naar Bargerveen geweest waar de rupsenecologie als onderwerp aan de orde kwam. Het rupsenstadium is voor veel vlindersoorten een cruciale, maar ook kwetsbare fase. Daarom is het voor de bescherming van vlinders belangrijk om meer te weten te komen over dit stadium. Bram Omon, ecooloog en deskundige op het gebied van vlinders, vertelde over de ecologie in het bijzonder van de zeldzame aardbeivlinder. Deze vlinder heeft het Bargerveen als een belangrijk leefgebied. In dit gebied wordt extra aandacht besteed aan vlindervriendelijk natuurbeheer.

Na deze inhoudelijke presentatie gingen we het veld in. Er werd gekozen voor het bezoeken van een niet al te kwetsbaar stukje Bargerveen. Verspreid in kleine groepjes werd naar de rupsen gezocht, in een graslandje met veel tormentil (waardplant). Dat viel nog niet mee: het is een specifieke manier van zoeken en het vergt ook een beetje geduld en geluk. Na een tijdje speuren wist Bram (de deskundige) een rups te ontdekken, tot vreugde van iedereen. Hij liet op een mooie en rustige manier zien hoe je het beste kunt zoeken. De rupsen maken een kokertje door het blad van tormentil naar boven te vouwen. Na uitleg werden meerdere van zulke rupsenkokertjes ontdekt.

Lambertus Slatius

Valken – en uilenwerkgroep

Voorwoord

Uilen en torenvalken zijn voor hun voedsel vooral afhankelijk van muizen. De muizenstand zelf wordt nogal eens beïnvloed door de weersomstandigheden. Valt er veel regen in korte tijd, lopen de holletjes vol en verdrinken de muizen. In lange hete droogteperiodes, verdrogen ook de planten, komen niet tot bloei en produceren geen zaden. De bijbehorende insecten zijn er dan ook niet. Een aantal muizensoorten kent een meerjarige cyclus. In het eerste jaar zijn er dan heel weinig muizen, in het 2e en 3e jaar groeit het aantal, waarna er in het 4e jaar veel muizen zijn, door sommigen (al te snel) een plaag genoemd. Daarna stort de muizenstand weer in en begint de cyclus opnieuw. Heftige weersomstandigheden kunnen tot regionale en zelfs lokale verschillen leiden. Deze cyclus was heel lang een vast gegeven, maar ze wordt steeds minder duidelijk herkenbaar. Klimaatverandering kan (mede) een oorzaak zijn. Het laatste topjaar was 2019, met heel veel muizen, en daardoor veel nesten met veel eieren en later een record aantal uitgevlogen jongen. Daarna volgden drie slechte broedjaren. Het dieptepunt lag in 2021, vooral door de winterse week in februari met temperaturen van -15°C en heel veel stuifsnieuw. Dit kostte veel muizen, uilen en torenvalken het leven. Omdat er in 2021 zo weinig broedsels en uitgevlogen jongen waren, kon 2022 eigenlijk geen geweldig broedjaar worden. Bovendien was de muizenstand in het voorjaar en de zomer nog erg laag. Toen de combines begonnen te rijden bleken sommige kerkuilen toch nog in staat om een laat broedsel groot te brengen. Als de winter van 22/23 een zachte wordt en de muizenstand trekt weer aan, dan zouden we in 2023 toch best een mooi broedseizoen kunnen krijgen.

Kerkuilen

Na het slechte broedseizoen van 2021, kon het in 2022 alleen maar beter gaan. Dat ging het ook wel, maar het resultaat was niet veel beter. Het aantal actieve kasten steeg van 14 naar 18, maar daarvan mislukten er 4. Er werd één kast gepreedeerd door een steenmarter, de andere drie legsels werden voortijdig verlaten, w.s. door de dood van één van de adulten. Desondanks steeg het aantal uitgevlogen jongen van 37 naar 45. Per bebroedde kast leverde dat 2,5 jong gemiddeld op. Zonder de mislukte legsels stijgt dit gemiddelde naar 3,4 per

kast. De natte februarimaand heeft de veldmuisstand geen goed gedaan. Ook in steenuilkasten werden veel meer (kleinere) spitsmuizen binnengebracht dan normaal. Pas laat in de zomer waren er meer veldmuizen beschikbaar. Dat bracht ons nog een paar late, maar grotere broedsels. In andere regio's werden zelfs enkele tweede broedsels gevonden. We werden dit jaar in Eext en Eexterzandvoort verrast met voor ons nog onbekende broedende uilen, in een zelfgebouwde kast en achter het riet, waar 3 en 4 jongen werden geringd.

BROEDRESULTAAT KERKUILEN 2022
eerste broedsel

kastnummer	ei	pul	geringd	uitgevlogen
1	3	3	2	2
9	2	0	0	0
11	6	4	3	3
12	6	4	4	4
16	3	1	0	0
20	3	3	3	3
27	3	3	0	2
31	3	2	1	2
47	3	3	3	3
55	3	3	3	3
57	5	5	5	5
58	7	3	0	0
59	5	5	3	2
61	3	3	0	2
62	4	3	3	3
63	4	3	3	3
64	4	4	4	4
65	6	6	5	5
totaal	73	58	42	46

Torenvalken

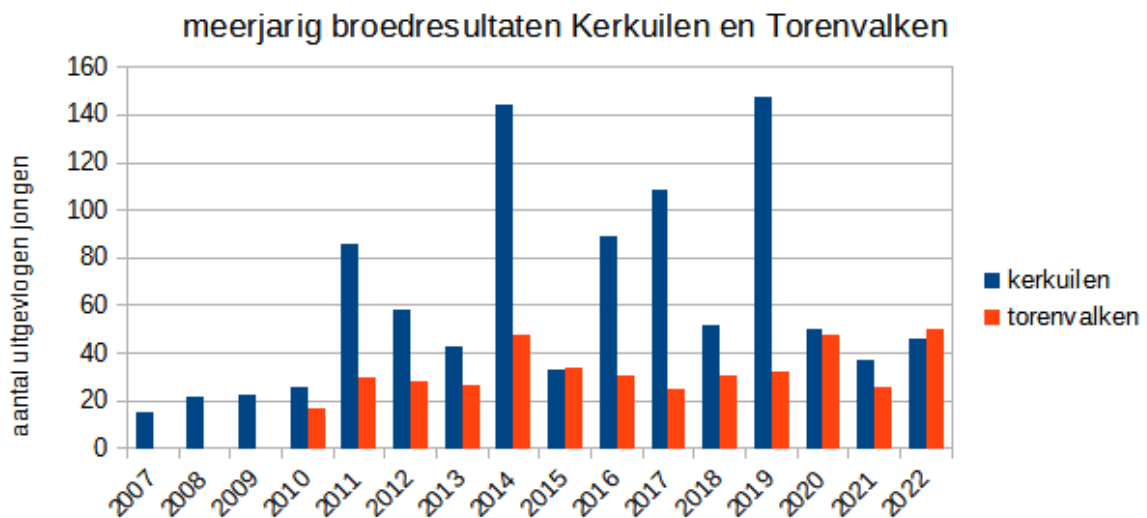

Het aantal bebroede torenvalkkasten steeg dit jaar gelukkig weer, van 8 naar 11. Dat was al mooi, maar het werd nog beter. Het aantal uitgevlogen jongen verdubbelde bijna: van 26 in 2021 naar 50 dit jaar. Dat is opmerkelijk omdat torenvalken vooral veldmuis eten. Waar steen- en kerkuil blijkbaar moeite hadden deze muis te vinden, hebben onze valkjes er dus beduidend minder moeite mee. Dit bleek ook al bij het begin van het broedseizoen. We vonden 3 legfels van 6 eieren en 8 van 5. Het kan

nog beter, maar het duidt toch op een zeer redelijke conditie van het vrouwtje. En hoewel het natuurlijk geen wedstrijd is, valt het toch op dat we dit jaar meer uitgevlogen jonge torenvalken hadden dan jonge kerkuilen. In Gieterveen vertrok een paartje uit een kast door versterking van nijlganzen. De boer verjoeg hen wel, maar de kast bleef leeg. Het kan natuurlijk wel zo zijn dat ze één van onze andere kasten hebben gevonden. Twee andere kasten met 5 eieren liepen schade op: er bleven maar één en twee jongen van over. Hier waren kauwen en kraaien de oorzaak.

BROEDRESULTAAT TORENVALKEN 2022

kastnummer	ei	pul	geringd	uitgevlogen
1	6	6	6	6
3	5	1	1	1
4	5	5	5	5
10	5	5	4	4
11	5	5	5	5
12	5	2	0	2
13	6	6	6	6
14	5	5	5	5
19	5	5	5	5
20	6	6	6	6
21	5	5	5	5
totaal	58	51	48	50

Steenuilen

Omdat we sinds 2021, zowel in Gieterveen als Eexterveen een paartje steenuilen hadden, hoopten we dit jaar op twee succesvolle broedsels. Dit zou de kleine populatie een flinke boost kunnen geven en bovendien de kans op te veel inteelt kunnen verminderen. Het begon goed met in beide kasten in mei een legsel van vier eieren. Maar toen de jongen begin juni geringd zouden worden, volgde de grote teleurstelling. De vier eieren in Gieterveen bleken verdwenen. De adulten waren nog aanwezig, van de eieren geen spoor.

Vermoedelijk heeft de eekhoorn, die al eerder op het terrein gezien was, zijn of haar slag geslagen. In Eexterveen was het nog triester. Behalve de vier eieren (of jongen), was ook de adult vrouw gepakt. Veel veren en een intacte vleugel als stille getuigen. De dader was hier bijna zeker een steenmarter. Naar later bleek kon deze in de (zelfgebouwde) kast komen omdat de maten van de “sluis” iets te ruim bemeten waren. De kast is inmiddels aangepast en de adult man was in het najaar nog steeds aanwezig, maar om in dit door steenuilen zeer dunbevolkte gebied een nieuwe vrouw te vinden.....! Predatie door eekhoorns komt ook in andere regio's voor, en tot nog toe is er weinig aan te doen. Schrikdraad rond de boom is mogelijk, maar dan moet de boom solitair staan. Of moeten we de kasten tegen schuren plaatsen, of op een gladde paal. Voor uitvliegende jongen betekent dit een flink risico. Voor het komend broedseizoen hopen we natuurlijk het beste, maar het kan ook jaren duren voor we weer twee paartjes en twee broedsels kunnen melden.

Dank aan alle medewerkers : Henk Aeilkema, John Beugeling, Geert Koster, Jan Huyghen, Fedde Wools, Marjon Blijham, Walter Dussel, Jelmer Douma, Petra van Dijk, Johan Grüber, Jan Hoogstrate, Jeffrey Leever, Fabian Roossien, Mark Westerink, Maarten Westmaas

Jos van der Meer.

Werkgroep Route-app

In het voorjaar van 2022 zijn we voor het eerst bij elkaar gekomen als werkgroep. Het leek ons verstandig om eerst een keer het hele proces te doorlopen van het ontwikkelen van een route voor de app. Daar horen verschillende bezigheden bij, veel zaken die je ook moet doen als je gewoon als gids met een groep op stap gaat, maar ook extra dingen.

Een paar zaken waar iets mee moet worden gedaan:

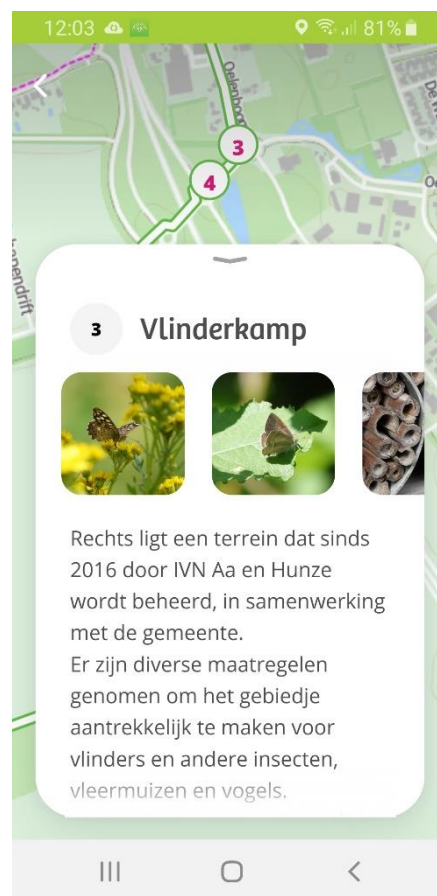
- waar ga je een route uitzetten en waarom
- ga je wandelen of fietsen
- welke plekken zijn interessant en wil je in elk geval voorzien van informatie in de app
- wat is een goed startpunt (bijv. moet het bereikbaar zijn met het openbaar vervoer, is er een parkeerplaats, enz.)
- langs welk pad kun je het beste van het ene punt naar het andere lopen (of fietsen), rekening houdend met veiligheid, natuur en landschap onderweg, afstanden
- het verzamelen van kloppende informatie over wat je wilt vertellen
- eventueel oude kaarten van het gebied bewerken om dingen uit de geschiedenis te verduidelijken
- hoe ontwikkelt de natuur onderweg zich gedurende het jaar, wat is interessant om onder de aandacht te brengen
- het maken van foto's gedurende het jaar die helpen om de informatie te verduidelijken
- de route met alle informatie in de app zetten, eerst als testversie
- de testversie controleren en laten controleren door anderen
- fouten verbeteren
- de route publiceren in de app, zodat iedereen er gebruik van kan maken

We zijn aan de slag gegaan met een wandelroute vanuit Gieten richting het westen.

Lambertus had al veel informatie over het gebied. Gedurende het jaar hebben we het gebied verkend. We zijn nu (in januari 2023) zover dat de route in testversie klaar is en ook door een aantal mensen is nagelopen. Er moeten nog een paar dingen aangepast worden. Daarna kunnen we deze eerste route van de werkgroep publiceren. Hiernaast een schermafdruk van een deel van de informatie bij stopplek 3 onderweg.....

Vanaf het ov-knooppunt in Gieten, waar de busreiziger ook kan beginnen, lopen we via Vlinderkamp, het Rommeltje, Staatsbossen (mr. Kanbank), Jonkersheide, Boekweitenventje, hunebed Eexterhalte langs de markegrens van Eext en Gieten terug naar het ov knooppunt.

Het is onze bedoeling om op verschillende plekken in het gebied van IVN Aa en Hunze routes te gaan ontwikkelen. Mensen die het leuk vinden om ook mee te gaan doen zijn van harte welkom!

Wergroep route-app: Lambertus Slatius, Steven Zwart en Marga Hospers

Lief en leed

Op signalen van en over leden, die - om wat voor reden - wat extra aandacht kunnen gebruiken, wordt door Addy Brocaar gereageerd met een kaartje of telefoontje. Dit jaar hebben 15 leden / donateurs een kaartje gehad.

De winkel

Hiervan hebben we geen verslag ontvangen.